

- คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค (สป.)
- มูลนิธิชีวิตดี

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

การคุ้มครองผู้บริโภคจากอันตรายของ

สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

คาร์โบฟูราน เมทโทมิล
อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส

ความเห็นและข้อเสนอแนะ
การคุ้มครองผู้บริโภคจากอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
คาร์โบฟูราน เมทโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส

พิมพ์ครั้งที่ ๑
มีนาคม ๒๕๕๖

ผู้จัดทำ

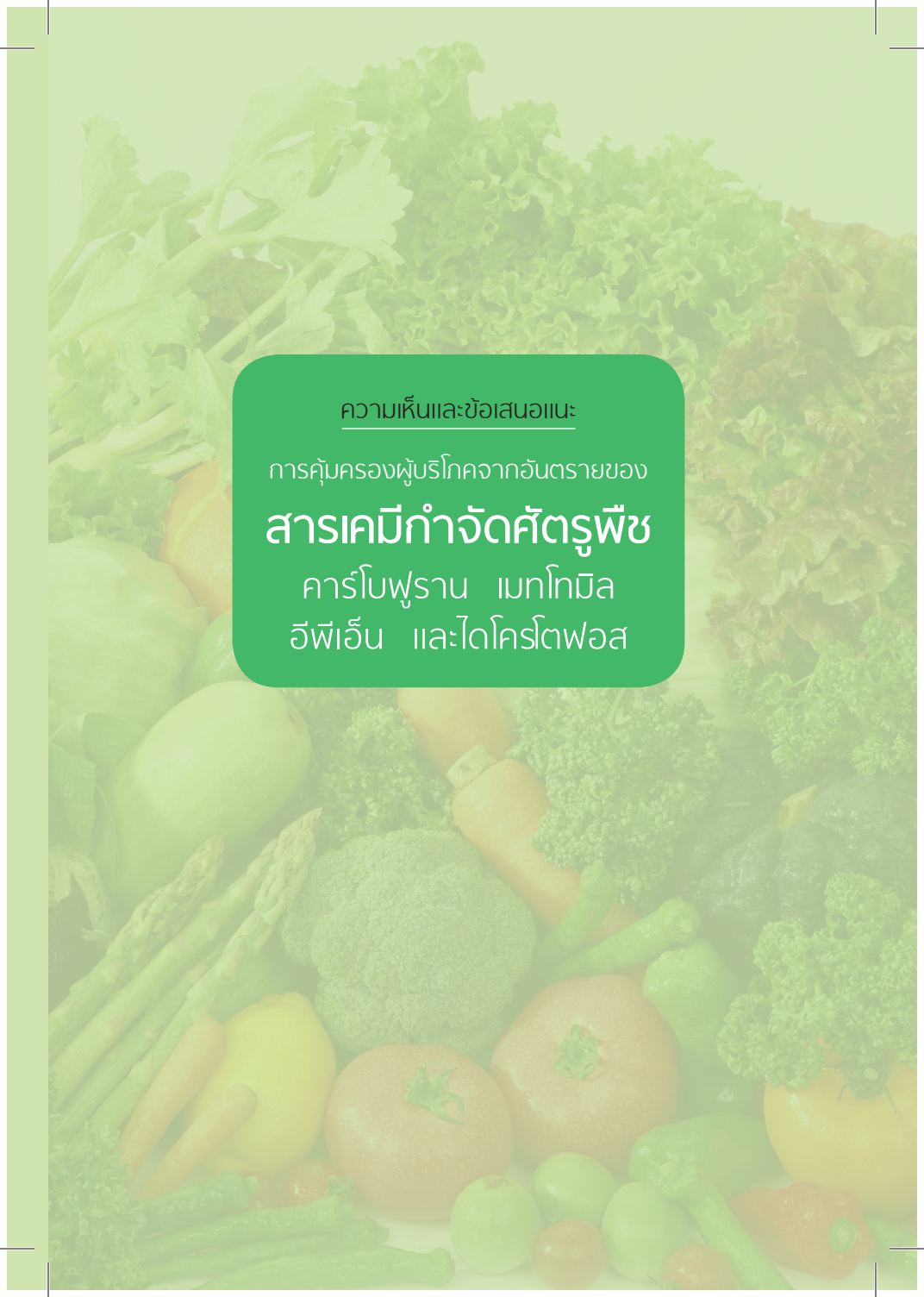
คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค
สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
แผนงานพัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.)
คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

แผนงานพัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.)
อาคารนวัตกรรมทางเภสัชศาสตร์ ชั้น ๒
คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๒๑๘-๘๔๔๕ โทรสาร ๐๒-๒๕๑-๓๕๓๑
อีเมล consumer_sss@yahoo.com
<http://www.thaihealthconsumer.org/>

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

การคุ้มครองผู้บริโภคจากอันตรายของ

สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

คาร์โบฟูราน เมทโทมิล
อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส

๑. ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

ปัญหาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย การนำเข้าและใช้สารเคมีเหล่านี้โดยไม่มีการควบคุมและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เกิดปัญหาผลกระทบหลายด้าน เช่น ผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร การตกค้างในผักและผลไม้ในปริมาณมากจนส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค รวมถึงผลกระทบที่มีต่อการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารของไทย เป็นต้น

การนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีแนวโน้มสูงขึ้นแทบทุกปี โดยภายในระยะเวลา ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา การนำเข้าได้เพิ่มขึ้นถึง ๓ เท่าตัว และมีอัตราการใช้สารเคมีต่อหน่วยพื้นที่มากถึงร้อยละ ๑๑ ต่อปี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีการนำเข้าสารเคมีรวมทั้งสิ้น ๑๖๔,๕๓๘,๙๕๓ กิโลกรัม คิดเป็นสารออกฤทธิ์ ๘๗,๖๑๙,๓๔๒ กิโลกรัม คิดเป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น ๒๒,๐๗๐,๒๔๘,๖๘๕ ล้านบาท (สำนักควบคุมพืชและวัสดุทางการเกษตร, ๒๕๕๕)

ตาราง ๑ รายงานสรุปการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรประเภทสารเคมี
ปี พ.ศ. ๒๕๕๔

ลำดับ	ประเภทของวัตถุอันตราย	มกราคม - ธันวาคม		
		ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)	สารสำคัญ (กก.)
๑	สารกำจัดวัชพืช (Herbicide)	๑๑๒,๑๗๖,๘๐๙.๕๙	๑๑,๔๗๙,๕๒๑,๗๑๖.๘๙	๖๗,๖๐๗,๗๓๖.๗๖
๒	สารกำจัดแมลง (Insecticide)	๓๔,๖๗๒,๒๓๓.๓๐	๕,๙๓๘,๐๒๑,๑๓๒.๘๙	๑๐,๖๗๑,๑๐๙.๗๒
๓	สารป้องกันและกำจัด โรคพืช (Fungicide)	๑๒,๑๗๘,๗๓๙.๓๘	๓,๘๗๕,๓๕๙,๑๘๓.๙๙	๖,๙๘๐,๒๕๘.๖๓
๔	สารควบคุมการเจริญ เติบโตของพืช (PGR)	๓,๐๔๖,๙๒๖.๔๐	๓๖๓,๘๔๒,๙๗๓.๕๙	๑,๔๓๔,๗๘๕.๒๖
๕	สารรมควันพิษ (Fumigants)	๗๓๒,๙๒๙.๒๖	๑๒๒,๐๐๖,๕๙๓.๗๒	๔๑๖,๙๐๙.๑๑
๖	สารกำจัดหอยและ หอยทาก (Molluscicide)	๖๐๒,๖๕๕.๐๐	๕๕,๘๖๓,๑๗๐.๐๙	๗๕,๒๕๖.๕๐
๗	สารกำจัดไร (Acaricide)	๔๗๓,๒๕๐.๘๖	๑๓๓,๔๔๙,๗๔๙.๙๖	๑๕๘,๓๐๓.๔๔
๘	สารกำจัดหนู (Rodenticide)	๔๙๙,๔๑๑.๐๐	๗๕,๗๖๐,๗๒๐.๐๔	๒๗๔,๙๘๔.๕๑
๙	สารกำจัดไส้เดือนฝอย (Nematocide)	๓๐.๐๐	๑๓,๙๕๗.๓๒	๓.๐๐
๑๐	สารอื่น (Other)	๐.๐๔	๒,๑๘๕.๔๔	-
รวม		๑๖๔,๓๘๓,๐๑๔.๘๓	๒๒,๐๔๓,๘๓๖,๓๘๙.๑๘	๘๗,๖๑๙,๓๔๑.๙๕

ที่มา : สำนักควบคุมพืชและวัสดุทางการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๕๔

จากสถิติปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ประเทศไทยนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประเภทต่างๆ โดยนำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ร้อยละ ๖๖ จากอินเดีย ร้อยละ ๘ จากประเทศอื่นๆ ร้อยละ ๒๖ โดยผู้ผลิตสารเคมี ๖ บริษัทข้ามชาติ ได้แก่ (๑) ไบเออร์ (๒) ซินเจนต้า (๓) BASF (๔) ดาว์น เคมีคอล (๕) มอนซานโต้ (๖) ดูปองท์ เป็นผู้ผลิตสารเคมีการเกษตรของโลกประมาณร้อยละ ๗๐

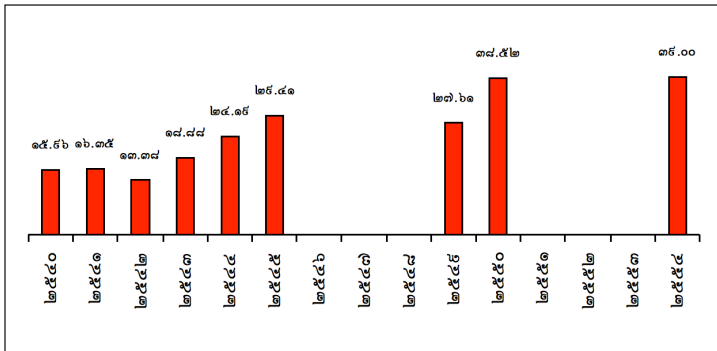
สารเคมีการเกษตรที่นำเข้ามาในประเทศไทย ถูกนำเข้าโดยบริษัทยักษ์ใหญ่ข้ามชาติ ๖ บริษัท และบริษัทอื่นๆ อีก ๒๓๐ บริษัท มีบริษัทผลิตสูตรสำเร็จ ๙๐ บริษัท ผู้ค้าส่ง ๕๔๓ ราย และผู้ค้าปลีก ๑๕,๘๒๒ ราย^๑ บริษัทท้องถิ่นของไทยจะนำสารออกฤทธิ์ดังกล่าวมาผสมและบรรจุขายไปยังร้านค้าปลีกและเกษตรกร ซึ่งราคาที่เกษตรกรซื้อจะมีมูลค่าสูงกว่าราคาวัตถุดิบที่นำเข้ามาหลายเท่าตัว

ผลกระทบจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนได้ทวีความรุนแรงขึ้นและกำลังเข้าขั้นวิกฤต ดังจะเห็นได้จากสถิติการตรวจเลือดของเกษตรกรเพื่อวัดระดับเอนไซม์โคลีน-เอสเตอเรส โดยสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งพบว่า เกษตรกรมีสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในร่างกายในระดับเสี่ยงและไม่ปลอดภัยในสัดส่วนที่สูงขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ร้อยละ ๒๙.๔๑ เป็นร้อยละ ๓๘.๕๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และไม่มีแนวโน้มลดลงแต่ประการใด ในขณะที่แต่ละปีมีผู้ป่วยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ – ๔๐๐,๐๐๐ ราย^๒

๑ สำนักควบคุมพืชและวัสดุทางการเกษตร, ๒๕๕๕.

๒ ประเมินโดยแผนงานวิจัยและพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ, ๒๕๔๘.

แผนภาพ ๑ สถิติการตรวจเลือดเกษตรกรเพื่อวัดระดับแอนติบอดีต่อไวรัส
ร้อยละที่พบว่าเสี่ยงและไม่ปลอดภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง
ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๕๔

ที่มา : สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, พ.ศ. ๒๕๕๔

นอกเหนือจากผลกระทบต่อเกษตรกรโดยตรง การตกค้างของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในอาหารได้เพิ่ม ความเสี่ยงต่อผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มรายได้ต่ำและผู้บริโภคในเมืองที่พึ่งพาอาหารปรั่งสำเร็จและไม่สามารถเข้าถึงผักและผลไม้ที่ปราศจากสารเคมี การตรวจคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารในหลายกรณีพบว่าการปนเปื้อนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในสัดส่วนค่อนข้างสูง ดังผลการสำรวจผักยอดนิยมในหมู่ผู้บริโภค ๗ ชนิด คือ กะหล่ำปลี คื่นห่อ ถั่วฝักยาว ผักกาดขาว ผักบุ้งจีน ผักชี และพริกจินดา ที่ขายในห้างสรรพสินค้า

ขนาดใหญ่ ตลาดสด และรถเร่ของเขตกรุงเทพมหานครที่พบปริมาณสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างเกินมาตรฐานของสหภาพยุโรปถึงร้อยละ ๔๐ โดยในจำนวนนี้คือคาร์โบฟูราน เมทโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส^๓ สอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ที่พบว่าผักสดในกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน ๓๕๙ ตัวอย่าง มีอัตราการพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชร้ายแรงตกค้างในผักที่มีเครื่องหมายปลอดสารพิษและผักที่ไม่มีเครื่องหมาย ร้อยละ ๕๑.๘ และ ๖๓.๗ ตามลำดับ

การใช้สารเคมีเหล่านี้ในการเกษตรส่งผลต่อสุขภาพระยะยาว และก่อให้เกิดโรคเรื้อรังต่างๆ เช่น โรคเบาหวานชนิดที่ ๒ โรคพาร์คินสัน โดยเฉพาะโรคมะเร็ง ซึ่งได้กลายเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของคนไทยสูงกว่าการเสียชีวิตจากโรคหัวใจ โรคเอดส์ และอุบัติเหตุ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา ด้วยเหตุดังกล่าว สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้จัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “การคุ้มครองผู้บริโภคจากอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชคาร์โบฟูราน (Carbofuran) เมทโทมิล (Methomyl) อีพีเอ็น (EPN) และไดโครโตฟอส (Dicrotophos)” เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและมาตรการป้องกันผลกระทบจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชดังกล่าวในภาคเกษตรกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนต่อไป

๓ ข้อมูลเพิ่มเติมในรายงานผลการตรวจผักในกรุงเทพมหานคร ได้ที่ <http://www.thaipan.org/node/362>

๒. วิธีการศึกษาและการดำเนินงาน

คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค โดยคณะทำงานเกี่ยวเนื่องคุณภาพชีวิต และคุ้มครองผู้บริโภค ด้านความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

๒.๑ ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากงานวิจัยของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศร่วมกับมูลนิธิชีววิถี และแผนงานพัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒.๒ การเชิญนักวิชาการมาให้ข้อมูลในการประชุม จำนวน ๓ ครั้ง
คือ

๒.๒.๑ การประชุมคณะทำงานเกี่ยวเนื่องคุณภาพชีวิต และ
คุ้มครองผู้บริโภคด้านความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๕
เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม สำนักงาน
สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเชิญ นางสาวกิงกร
นรินทร์กุล ณ อยุรยา จากโครงการกินเปลี่ยนโลก การบรรยาย
ประเด็น “การคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยข้ามแดน
เนื่องจากประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กรณีความปลอดภัย
ด้านอาหาร”

๒.๒.๒ การประชุมคณะทำงานเกี่ยวเนื่องคุณภาพชีวิต และ
คุ้มครองผู้บริโภคด้านความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๕
เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม สำนักงานสภา
ที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเชิญ (๑) นายจิรากร โกศัยเสวี
อธิบดีกรมวิชาการเกษตรและคณะ (๒) ดร.สังวาล สมบูรณ์ คณะ
เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบล (๓) ดร.สุภาพร ใจการุณ
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และ
(๔) นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้อำนวยการมูลนิธิชีววิถี มาประชุมหารือ
ในประเด็น “ข้อเสนอการคุ้มครองผู้บริโภคประเด็นสารเคมีกำจัด
ศัตรูพืช คาร์โบฟูราน เมทโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส” ครั้งที่ ๑

๒.๒.๓ การประชุมคณะทำงานเกี่ยวเนื่องคุณภาพชีวิต และคุ้มครองผู้บริโภคด้านความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเชิญ (๑) ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจากกรมส่งเสริมการเกษตร (๒) ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจากกรมการข้าว (๓) ผศ.ดร.นพ.ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์ (๔) ดร.สุภาพร ใจการุณ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และ (๕) นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้อำนวยการมูลนิธิชีววิถี มาประชุมหารือ ในประเด็น “ข้อเสนอการคุ้มครองผู้บริโภคประเด็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คาร์โบฟูราน เมโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส” ครั้งที่ ๒

๒.๓ จัดเวทีสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค เครือข่ายผู้ใช้สารเคมีทางการเกษตร ผู้ประกอบการ ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย กรณีสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คาร์โบฟูราน เมโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส” เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓. สารสำคัญของเรื่องและข้อวิเคราะห์

๓.๑ สารสำคัญของเรื่อง

๓.๑.๑ คำนิยาม

๓.๑.๑.๑ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หมายถึง คือ สารเคมีที่ใช้ในการควบคุมศัตรูพืช เช่น แมลง หนู วัชพืช และเชื้อราต่างๆ ซึ่งในเกือบจะทุกกรณี สารเคมีเหล่านี้ เป็นสารพิษที่ใช้กำจัดหรือฆ่าศัตรูพืช แต่ในบางกรณี สารเหล่านี้ ก็ทำหน้าที่เหมือนสารไล่ศัตรูชนิดหนึ่ง หรือไปทำให้พืชหยุดการเจริญเติบโตหรือไม่สืบพันธุ์

๓.๑.๑.๒ สารออกฤทธิ์ หมายถึง เนื้อสารจริงๆ ที่จะแสดงผลต่อพืชได้ตามคุณสมบัติที่สารนั้นมีอยู่ มักจะบอกเป็นความเข้มข้นของสารออกฤทธิ์ทั้งหมด เนื้อสารจริงๆ ที่จะแสดงผลต่อพืชได้ตามคุณสมบัติ ที่สารนั้นมีอยู่ มักจะบอกเป็นความเข้มข้นของสารออกฤทธิ์ในสารผสมทั้งหมด

๓.๑.๑.๓ เกษตรอินทรีย์ หมายถึง ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และมนุษย์ เกษตรอินทรีย์อาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติ ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบทางลบ เกษตรอินทรีย์ผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมความลัมพันธ์ที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๒ กระบวนการควบคุมการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ปัญหาหลักสำคัญในการควบคุมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่ให้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้บริโภคคือการจัดการปัญหาที่ต้นทางด้วยการควบคุมการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและการห้ามใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงสูงที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปได้ปฏิรูปกฎระเบียบในการควบคุมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างเข้มงวด ทำให้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชประมาณร้อยละ ๔๐ ถูกประกาศห้ามใช้และไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียน ซึ่งสามารถลดผลกระทบของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชดังกล่าวได้ตั้งแต่ต้นทาง

การปรับปรุงพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำให้กรมวิชาการเกษตรสามารถดำเนินการ เพื่อมิให้มีการนำเข้า

จำหน่าย หรือใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ โดย ๒ กระบวนการ คือ

๑) การประกาศให้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชบางชนิดเป็นวัตถุอันตรายประเภทที่ ๔ ซึ่งตามกฎหมายห้ามมิให้มีการนำเข้า จำหน่าย หรือใช้โดยทันที

๒) การไม่อนุญาตให้มีการขึ้นทะเบียนเมื่อพบว่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ขอขึ้นทะเบียนดังกล่าว มีงานศึกษาและข้อมูลหลักฐาน การเกิดพิษภัยต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม หรืออาจ ดำเนินการไปพร้อมกัน ทั้งสองกระบวนการก็ได้ ทั้งนี้โดยในกรณีแรก กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้เสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการวัตถุอันตราย เพื่อดำเนินการ ส่วนในกรณีหลังกรมวิชาการเกษตรสามารถดำเนินการได้โดยตรง

๓.๑.๓ เหตุผลในการไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนและ ระบุการนำเข้าและใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ๔ ชนิด

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา คาร์โบฟูราน เมทโทมิล อีพีเอ็น ไดโครโตฟอส และสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีพิษร้ายแรงอีก ๗ ชนิด ได้รับการบรรจุให้อยู่ในบัญชีวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการ- เกษตรพิจารณา แต่ยังไม่มีการดำเนินการใดๆ เพื่อให้มีการยกเลิก การใช้สารดังกล่าวนี้ ทั้งๆที่ประเทศอุตสาหกรรมและประเทศที่ กำลังพัฒนาหลายแห่งได้กำหนดให้คาร์โบฟูราน เมทโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส เป็นสารเคมีต้องห้าม ไม่สามารถผลิต นำเข้า ใช้ และตกค้างในพืชผลทางการเกษตรได้ ดังตาราง ๒

ตาราง ๒ การเพิกถอนทะเบียนหรือห้ามใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเฝ้าระวัง ๔ ชนิด [๑]

ชื่อสารเคมี	ชื่อการค้า	ตัวอย่าง ประเทศที่ห้ามผลิต/ใช้
คาร์โบฟูราน	ฟูราดาน, เอ็กซตรา ฟูราน ๓ จี, คูราแทร์, ค็อกโคได ๓ จี	• สหภาพยุโรป, สหรัฐอเมริกา, จีน, จาไมก้า • คาร์โบฟูรานอยู่ใน PIC list (การแจ้งข้อมูลล่วงหน้า) ของสนธิสัญญา Rotterdam Convention (Rotterdam Convention)
เมทโทมิล	แลนเนท, แลนนี่ค, เอมิล, ตรีโทมิล	• สหราชอาณาจักร, เยอรมนี, ฟินแลนด์, สิงคโปร์, ลาว • อินเดียห้ามใช้ส่วนผสม (formulation) Methomyl 24% L และ Methomyl 12.5% L แล้ว
ไดโครโตพอส	ไดครอน, ดีฟอส ๓๓, ดรายวัน ๓๓, ฮุยครอน	• สหภาพยุโรป อินเดีย ปากีสถาน สิงคโปร์ แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ไต้หวัน
อีพีเอ็น	คูมิฟอส	• สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร นิวซีแลนด์ แคนาดา อินเดีย เวียดนาม ลาวและพม่า

การห้ามใช้สารเคมีทั้ง ๔ ชนิดดังกล่าวมีเหตุผลดังต่อไปนี้

๓.๑.๓.๑ คาร์โบฟูราน

๑) ผลกระทบด้านสุขภาพ

พิษเฉียบพลันเมื่อได้รับคาร์โบฟูราน คือ พิษต่อระบบประสาทและหัวใจ หลอดเลือด โดยทำให้เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดเกร็งที่ท้อง เหงื่อออก ท้องเสีย น้ำลายมาก อ่อนล้า เสียการทรงตัว มองเห็นไม่ชัด หายใจลำบาก ความดันโลหิตสูงขึ้น กลืนปัสสาวะไม่อยู่ เกษตรกรที่หว่านคาร์โบฟูรานในพื้นที่เกษตรมักจะมีอาการเจ็บป่วยมากจนต้องหยุดงานในวันต่อมา

กรณีการประกาศห้ามใช้คาร์โบฟูราน โดยสำนักงานปกป้องสิ่งแวดล้อมสหรัฐอเมริกา

สำนักงานปกป้องสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา (Environmental Protection Agency : EPA) ได้เริ่มต้นการประเมินสารเคมีกำจัดแมลง “คาร์โบฟูราน” (ชื่อการค้า “ฟูราดาน”) เมื่อกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และได้ข้อสรุปในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ว่า การตกค้างของคาร์โบฟูรานในอาหารมีความเสี่ยงร้ายแรง “เกินระดับที่ EPA ยอมรับได้”^๔

^๔ Carbofuran. HED Revised Risk Assessment for the Reregistration Eligibility Decision (RED) Document July 26, 2006. EPA-HQ-OPP-2005-0162-0307.

การศึกษาของ EPA พบว่า ผู้ใหญ่และเด็กที่ได้รับคาร์โบฟูรานจากการบริโภคสูงในระดับที่เป็นอันตราย โดยผลรวมได้รับจากการบริโภคอาหารและน้ำดื่มจากแหล่งน้ำใต้ดินที่มีคาร์โบฟูรานตกค้าง (Aggregate Carbofuran Dietary Exposure From Food And Drinking Water) พบว่า มีค่าตั้งแต่ ๑๑ เท่า ของค่ามาตรฐาน aPAD (Acute Population Adjusted Dose) สำหรับผู้ใหญ่ และสูงกว่า ๑๐๐ เท่า ของค่า aPAD สำหรับทารก และในกรณีที่มีการบริโภคอาหารและน้ำดื่มจากแหล่งน้ำผิวดิน (จากการใช้คาร์โบฟูราน ในแหล่งที่มีการปลูกข้าวโพดในรัฐเนบราสกา) พบว่ามีค่า ๓.๔ เท่า ของค่า aPAD ในกรณีผู้ใหญ่ และ ๓๙ เท่า ของค่า aPAD ในกรณีทารก EPA ยังได้พิจารณาผลจากสัมพัทธ์สารจากการบริโภคอาหารในตลาดทั่วไป พบว่าเด็กที่บริโภคผลผลิตจากตลาดแค่เพียงชิ้นเดียวก็มีโอกาสที่จะเป็นอันตราย ตัวอย่างเช่น เด็กอายุ ๓-๕ ปีที่บริโภคผลแคนตาลูปในปริมาณครึ่งถ้วยจะมีโอกาสได้รับปริมาณคาร์โบฟูรานระหว่าง ๑.๘ เท่า และ ๗๒ เท่า ของค่า aPAD^๔

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ EPA ได้ขอสรุปจากผลการวิจัยทั้งหมดว่า คาร์โบฟูรานที่ตกค้างในอาหารไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตาม ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค จึงได้ยื่นเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณา

^๔ Carbofuran; Order Denying FMC's Objections and Requests for Hearing; Final Rule Federal Register / Vol. 74, No. 221 / Wednesday, November 18, 2009 / Rules and Regulations

เพื่อห้ามใช้ (Ban) คาร์โบฟูรานเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑^๖ และได้มีคำสั่งยกเลิกค่าปริมาณสูงสุดของสารตกค้างที่ยอมรับได้ (Maximum Residue Limits : MRLs) ของคาร์โบฟูรานในผลผลิตทางการเกษตรทั้งหมด ซึ่งมีผลเท่ากับห้ามการใช้สารเคมีชนิดนี้ในพืชเกษตรทุกชนิดในสหรัฐเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒^๗ เป็นต้นมา

EPA ได้แถลงต่อสาธารณะอย่างเป็นทางการว่า “หลักฐานต่าง ๆ ยืนยันชัดเจนว่าการใช้คาร์โบฟูรานไม่ปลอดภัยสำหรับมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหารในปัจจุบัน EPA ได้ประเมินประเด็นทางวิทยาศาสตร์ต่างๆอย่างรอบคอบและให้เวลามากกว่า ๕๐๐ วัน เพื่อให้สาธารณชนให้ความเห็นต่อการตัดสินใจนี้แล้ว ขณะนี้เป็นเวลาที่จะก้าวไปข้างหน้าพร้อมกับความจำเป็นในการปกป้องสุขภาพของสาธารณะโดยเฉพาะเด็ก ๆ”^๘

พิษเรื้อรังจากการสัมผัสคาร์โบฟูรานเป็นระยะเวลานาน ได้แก่ การเสื่อมของเซลล์หรือการแบ่งตัวผิดปกติของเซลล์ตับ พิษต่อระบบสืบพันธุ์ ความผิดปกติและการตายของอสุจิ ซึ่งความผิดปกตินี้ พบว่า มีผลต่อเนื่องแม้ว่าการสัมผัสสารเคมีจะหยุดลง

^๖ <http://www.epa.gov/fedrgstr/EPA-PEST/2008/July/Day-31/p17660.htm>

^๗ <http://www.regulations.gov/#!documentDetail;D=EPA-HQ-OPP-2005-0162-0575;oldLink=true>

^๘ Steve Owens, assistant administrator for EPA's Office of Prevention, Pesticides and Toxic Substances, EPA Proceeds with Revoking Regulations Allowing Carbofuran Pesticide Residues on Food, Release Date: 10/30/2009

ทำลายระบบต่อมไร้ท่อที่เกี่ยวข้องกับระบบสืบพันธุ์ ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตในระยะยาว ทำให้เป็นเบาหวานในขณะตั้งครรภ์ ก่อเกิดการกลายพันธุ์ ก่อพิษต่อยีน เป็นพิษต่อเซลล์สมอง เมื่อถูกกระบวนการสันดาปในกระเพาะอาหารหรือภายใต้สภาวะที่เป็นกรด และเปลี่ยนเป็น N-nitroso carbofuran จะมีฤทธิ์เป็นสารก่อการกลายพันธุ์ และสารก่อมะเร็งที่รุนแรงในแม่ที่ตั้งครรภ์และสัมผัสสารเคมีดังกล่าว อาจทำให้ทารกที่คลอดออกมามีอาการผิดปกติ ที่เรียกว่า ทารกวิรูป (Teratogens)

๒) กรณีของสารคาร์โบฟูรานต่อการเกิดการระบาดของมากขึ้นของแมลงศัตรูพืช (Pest Resurgence) ในนาข้าว

มีผลการศึกษาวิจัยทั้งจากกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นักวิจัยในประเทศและต่างประเทศมากมายที่สนับสนุนว่าเมื่อมีการใช้คาร์โบฟูรานในนาข้าวแล้วก่อให้เกิดการระบาดของเพิ่มขึ้นของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล (Brown Plant Hopper) ทำให้กรมการข้าวประกาศว่าจะต้องไม่นำคาร์โบฟูรานมาใช้ในนาข้าว เพราะนอกจากจะเป็นการลงทุนที่ก่อให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจแล้วยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากคาร์โบฟูรานเป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีพิษสูงต่อปลา สัตว์น้ำและสิ่งมีชีวิตในนาข้าว นำมาซึ่งการปนเปื้อนในห่วงโซ่อาหารของมนุษย์ และยังทำลายสมดุลของระบบนิเวศในนาข้าว ทำให้แมลงศัตรูธรรมชาติ (Natural Enemy) ที่เป็นผู้ล่าแมลงศัตรูพืช (Pest) ลดจำนวนลง

๓) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

พบการตกค้างของคาร์โบฟูรานในดินสูง โดยเฉพาะในสภาวะที่เป็นกรด และมีการตกค้างในน้ำ โดยเฉพาะน้ำใต้ดิน นอกจากนี้ยังพบว่า มีพิษสูงมากต่อพืช ปลา สัตว์น้ำและไส้เดือนดิน หรือสิ่งมีชีวิตนอกเป้าหมายมากที่สุด นอกจากนี้รากพืชสามารถดูดสารเคมีคาร์โบฟูรานที่มีอยู่ในดินได้ดี มีการเคลื่อนย้ายและสะสมที่ใบพืชจำนวนมาก เช่น ผักประเภทกินใบ และพบการใช้สารเคมีคาร์โบฟูรานผิดวัตถุประสงค์ เช่น ใช้ในพืชที่มีอายุเก็บเกี่ยวแล้วได้แก่ ผักทุกชนิด

๓.๑.๓.๒ เมทโทมิล

เป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มคาร์บาเมทที่มีความเป็นพิษในระดับ 1b ที่หลายประเทศยกเลิกการใช้และการผลิตแล้ว เนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมโดยมีผลงานวิจัยยืนยัน ดังนี้

๑) ผลกระทบด้านสุขภาพ

พิษเฉียบพลันเมื่อได้รับเมทโทมิล คือ ตาพร่า ปวดศีรษะ วิงเวียน คลื่นไส้ อาเจียนปวดเกร็งที่ท้อง แน่นหน้าอก เหงื่อออกมาก ชีพจรเต้นช้าลง หากเกิดพิษเฉียบพลันร้ายแรงจะมีอาการชักกระตุก ลับสนมึนงง ความดันต่ำ หัวใจเต้นไม่เป็นจังหวะ การหายใจล้มเหลว และทำให้เสียชีวิต เป็นสารเคมีที่คนไทยนิยมใช้กินฆ่าตัวตาย

หากเป็นพิษเรื้อรังที่ไม่รุนแรงมากนักอาจมีอาการคล้ายเป็นหวัด อ่อนล้า เบื่ออาหาร และปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ฮอโมนเพศชาย (Testosterone) ลดลง และทำลายท่อสร้างอสุจิ (Seminiferous Tubules) ในลูกอัณฑะ เมทโทมิลยังมีฤทธิ์ทำลายในระดับ DNA และความผิดปกติของโครโมโซม (Chromosome Aberration) มีผลต่อปอด ผิวหนัง ลำไส้ ไต ม้าม และอวัยวะที่สร้างเลือด

๒) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ระยะการตกค้างในดิน น้ำและพืชค่อนข้างสั้น แต่ในบริเวณที่แสงอาทิตย์ส่องไม่ถึงจะมีการสลายตัวช้ามาก โดยเฉพาะบริเวณลึกจากผิวน้ำ และบริเวณที่มีต ดังนั้นจึงมีพิษเฉียบพลันสูงมากต่อสิ่งมีชีวิตในดินและน้ำที่แสงอาทิตย์ส่องไม่ถึง นอกจากนั้นยังพบว่า มีพิษเฉียบพลันต่อสิ่งมีชีวิตนอกเป้าหมาย ที่สารเคมีเมทโทมิลจะฆ่าทั้งในดินและในน้ำ ได้แก่ แมลงในน้ำ เช่น ตัวอ่อนแมลงปอ รึ้นน้ำจืด แมลงชีปะขาว ไส้เดือนดิน เป็นต้น เนื่องจากสารเคมีเมทโทมิลเป็นสารเคมีที่ออกฤทธิ์กว้าง (Broad spectrum)

๓.๑.๓.๓ อีพีเอ็น

เป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มออร์แกโนฟอสเฟตที่มีความเป็นพิษในระดับ 1a ที่หลายประเทศยกเลิกการใช้และการผลิตแล้ว ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน กัมพูชา พม่า อินโดนีเซีย อินเดีย และลาว ประเทศที่ไม่ขึ้นทะเบียน ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา บังคลาเทศ เวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาดากาสการ์ ทานซาเนีย ยูกันดา มอริเทเนีย เซาท์-อเมริกา โบคินี-แพชไซ คาเมอรูน เคป-เวอเด แซด แกมเบีย จากผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

๑) ผลกระทบด้านสุขภาพ

พิษเฉียบพลันเมื่อได้รับอีพีเอ็น คือ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดหัว เหงื่อออกมาก แขนงหน้าอก กล้ามเนื้อกระดูก สูญเสีย การทรงตัว เกิดการระคายเคืองที่ปอด ไอ หายใจสั้น การได้รับสาร ในปริมาณมาก ทำให้มีการหลั่งของเหลวที่ปอด เรียกว่า ภาวะ ปอดบวมน้ำ (Pulmonary Edema) และหยุดการหายใจ

หากได้รับพิษเรื้อรังตั้งแต่อ่อนการตั้งครรภ์ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาทางสมอง ระบบรีเฟล็กซ์ (Reflex) ใน ระยะแรกเกิดผิดปกติ อาจทำให้ไขสันหลังผิดปกติ กระตุก อัมพาต กระตุกสันหลังคด เดินเซ เสียการทรงตัว ได้ยินเสียงผิดปกติ มีการ บวมอย่างรุนแรง น้ำหนักสมองลดลง

๒) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

เป็นสารเคมีที่มีระดับความเป็นพิษสูงมาก เมื่อเทียบกับ สารเคมี ๓ ชนิดที่กล่าวมาข้างต้น พบรายงานการตกค้างในดิน น้ำ และมีพิษเฉียบพลันสูงมากต่อนก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และสัตว์ น้ำ เช่น ปลา แมลงในน้ำทุกชนิด นอกจากนั้นยังพบว่า มีผลกระทบ ร้ายแรงต่อสิ่งมีชีวิตทุกชั้นตอนในวงจรชีวิตของสัตว์และห่วงโซ่ อาหาร

๓.๑.๓.๔ ไคโครโตฟอส

เป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มออร์แกโนฟอสเฟต ที่มีความเป็นพิษในระดับ 1b ที่หลายประเทศยกเลิกการใช้และการผลิตแล้ว ได้แก่ สหภาพยุโรป ไต้หวัน อินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ ประเทศที่ไม่ขึ้นทะเบียน ได้แก่ แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ญีปุ่น ลาว มาดากัสการ์ ทานซาเนีย ยูกันดา มอริเทเนีย เซาท์-อเมริกา และเบอคินา-ฟาโซ ไข้จากผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

๑) ผลกระทบด้านสุขภาพ

พิษเฉียบพลันเมื่อได้รับไคโครโตฟอส ได้แก่ ปวดหัว เหนื่อยออกมาก คลื่นไส้ ท้องเสีย อาเจียน กล้ามเนื้อกระตุก สูญเสียการทรงตัวและตายได้ ตาพร่า เป็นอันตรายต่อผิวหนังอย่างรุนแรง (Dermal Sensitizer) ในรายที่ได้รับพิษมากจะมีการช่น หายใจลำบาก ลั่น ชัก ล้มหมดสติ โคมา ระบบหายใจล้มเหลว ส่วนใหญ่พิษเฉียบพลันจะเกิดขึ้นภายใน ๑๒ ชั่วโมงหลังได้รับพิษ

พิษเรื้อรังของไคโครโตฟอสจะเกี่ยวกับการลดลงของ น้ำหนักตัวและ ความอยากอาหาร มีผลต่อพัฒนาการของตัวอ่อนในครรภ์ มีผลต่อระบบสืบพันธุ์ ระบบประสาทส่วนกลางได้รับความเสียหาย ทำให้มีอาการชา เจ็บเหมือนถูกเข็มแทง เกิดพิษเรื้อรังต่อระบบประสาทที่ควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อ อ่อนล้าที่มือและเท้า ก่อเกิดความผิดปกติต่อยีนและก่อเกิดการกลายพันธุ์ และ

มีหลักฐานว่าอาจก่อให้เกิดมะเร็ง ทั้งนี้ สารที่เกิดจากการสลายตัว (Metabolite) ของไดโครโทพอส คือ โมโนโครโทพอส ซึ่งมีความอันตรายร้ายแรงยิ่งกว่าและถูกยกเลิกการใช้แล้วในประเทศไทย

๒) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

มีพิษเฉียบพลันสูงมากทั้งต่อปลาและสัตว์ปีกทุกชนิด มีงานศึกษาหลายเรื่อง ระบุว่าสารเคมีไดโครโทพอสสามารถดูดซึมผ่านทางผิวหนังของสัตว์หลายชนิดได้ภายใน ๒๔ ชั่วโมง เช่น กระต่าย เป็ด เป็นต้น ส่งผลให้สัตว์ตายหลังจากสัมผัสสารเคมีไดโครโทพอส

๓.๒ ข้อวิเคราะห์

๓.๒.๑ กรณีคาร์โบฟูราน

เป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีอันตรายร้ายแรง หลายประเทศยกเลิกการใช้แล้ว ในประเทศไทย สารคาร์โบฟูรานจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณที่นำเข้าทั้งหมด จะถูกใช้กำจัดศัตรูพืชในนาข้าว ซึ่งกรมการข้าวเห็นว่าไม่ควรใช้คาร์โบฟูรานในนาข้าว เพราะจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ เกิดการระบาดของศัตรูแมลงของแมลงศัตรูพืช ปนเปื้อนในห่วงโซ่อาหารของมนุษย์ และเกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจ และข้อมูลจากงานวิจัยของ EPA พบว่า คาร์โบฟูรานที่ตกค้างในอาหารไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตาม ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ทำให้สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตคาร์โบฟูรานยกเลิกการใช้คาร์โบฟูราน

๓.๒.๒ กรณีเมทโทมิล

เป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีอันตรายร้ายแรง หลายประเทศ ยกเลิกการใช้แล้ว เมทโทมิลเป็นสารเคมีที่มีพิษเฉียบพลันรุนแรง และมีสารเคมีที่มีอันตรายน้อยกว่าอีกหลายชนิดที่ใช้ทดแทนได้ เช่น อะบาเม็กติน (เวอร์ทิเม็ค 1.8% EC) ไดอะเฟนไทยเอน (โปโล 25% SC) คลอร์ฟินาเพอร์ (แรมเพจ 10% SC) ฟิโปรนิล (แอสเซนด์ 5% SC) และไซเปอร์เมทริน (นีออคทริน 35% EC) ทั้งยังสามารถใช้ สารทางเลือก หรือผลิตภัณฑ์ชีววินทรีย์ทดแทนสารเคมีได้ เช่น เชื้อ แบคทีเรียบีที (*Bacillus thuringiensis*) เป็นต้น และเป็นการลด ความเสี่ยงจากการตรวจพบเมทโทมิลตกค้างในผักและผลไม้ที่ส่งออก เนื่องจากการสลายตัวช้า

๓.๒.๓ กรณีอีพีเอ็น และไดโครโตฟอส

เป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีอันตรายร้ายแรง และหลาย ประเทศยกเลิกการใช้แล้ว ประกอบกับในปัจจุบันยังไม่มีผู้ประกอบการขอขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ๒ ชนิดนี้ และกรมวิชาการ- เกษตรได้ให้ข้อมูลว่าจะเสนอต่อคณะกรรมการวัตถุอันตรายที่จะ ไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทั้ง ๒ ชนิดนี้

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ศึกษาข้อมูลและการรับฟังความเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชคาร์โบฟูราน เมทโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส เพื่อเป็นการตระหนักถึงอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช สภาที่ปรึกษาฯ เห็นควรให้ภาครัฐดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ คณะกรรมการวัตถุอันตราย กำหนดให้ คาร์โบฟูราน เมทโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโทฟอส เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๔ เพื่อมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

๔.๒ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยกเลิกการใช้และไม่อนุญาตให้มีการขึ้นทะเบียน คาร์โบฟูราน เมทโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโทฟอส

๔.๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปรับปรุงระบบการขึ้นทะเบียน โดยมีคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการจากสถาบันวิชาการ และผู้แทนองค์การสาธารณสุขประโยชน์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยใช้ข้อมูลพิษวิทยา ปัญหาสุขภาพ ปัญหาจากประเทศที่เป็นฐานการผลิต ตลอดจนกำหนดหลักการในการยกเลิกสารเคมีที่ชัดเจน และประกาศเปิดเผยต่อสาธารณชน

๔.๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดการเปิดรับข้อมูลพิษวิทยาและเหตุผลในการขึ้นทะเบียนสารเคมีทางการเกษตร จากหน่วยงานอื่น เช่น กรมการข้าว กรมควบคุมมลพิษ สถาบันด้านสิ่งแวดล้อม และองค์การสาธารณสุขประโยชน์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค สิ่งแวดล้อม การเฝ้าระวังสารพิษ และด้านการเกษตร ในการพิจารณาประกอบ โดยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพิษวิทยาต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน

๔.๕ เมื่อมีการยกเลิกสารเคมีทางการเกษตรในประเทศต้นทางหรือประเทศที่เป็นฐานการผลิต หรือประเทศในกลุ่มอาเซียนอย่างน้อยหนึ่งประเทศยกเลิกการใช้ ให้คณะกรรมการวัตถุอันตรายร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยกเลิกการใช้สารเคมีดังกล่าวในประเทศไทย

๔.๖ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำหลักเกณฑ์ ๖ ข้อ ซึ่งได้มีการรับฟังความคิดเห็นเบื้องต้น มาใช้ในการกำหนดรายการสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเฝ้าระวัง โดยเมื่อสารเคมีชนิดใดเข้าเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งจาก ๖ เกณฑ์ที่กำหนดไว้ ให้บรรจุอยู่ในรายการเฝ้าระวังโดยทันที (ดูหลักเกณฑ์ ทั้ง ๖ ข้อ ในภาคผนวก)

๔.๗ ให้รัฐบาลตระหนักถึงอันตรายจากสารเคมีทางการเกษตรที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยดำเนินการ ดังนี้

๔.๗.๑ กำหนดนโยบายลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยกำหนดตัวชี้วัดในการลดระดับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้ลดลง ร้อยละ ๕๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรถึงอันตรายของสารเคมี โดยมีสื่อประชาสัมพันธ์ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจง่าย ตลอดจนส่งเสริมการใช้สารเคมีให้ถูกต้อง

๔.๗.๒ ควบคุมช่องทางการจำหน่ายสารเคมีทางการเกษตรให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยลงโทษผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายสารเคมีทางการเกษตรที่ไม่มีใบอนุญาต และจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้จำหน่ายและเกษตรกร

๔.๘ ให้รัฐบาลส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างจริงจังทั้งเพื่อการบริโภคและอุปโภค โดยมีเป้าหมายให้ได้ร้อยละ ๕๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมทั้งมีมาตรการควบคุมสินค้าทางการเกษตรที่นำเข้ามาในประเทศให้ปลอดภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่เป็นอันตราย

๔.๘.๑ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการคลัง เพิ่มสิ่งจูงใจในการผลิต นำเข้า จำหน่ายสารอินทรีย์ทางการเกษตรที่สามารถนำมาทดแทนสารเคมีที่อันตรายต่อสุขภาพ

๔.๘.๒ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการคลัง เพิ่มสิ่งจูงใจการปลูกพืชระบบเกษตรอินทรีย์ รวมทั้ง ส่งเสริมระบบคอนแทรคฟาร์มมิ่ง (Contract Farming) เกษตรอินทรีย์

๔.๘.๓ ให้กระทรวงพาณิชย์เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ครอบคลุมอย่างกว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น

๔.๘.๔ ในการจัดซื้อสินค้าทางการเกษตรของหน่วยงานภาครัฐ ให้หน่วยงานภาครัฐจัดซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นลำดับแรก

๔.๙ รัฐบาลควรยกเลิกนโยบายที่ส่งเสริมการใช้สารเคมีทางการเกษตรทางอ้อม เนื่องจากเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรใช้สารเคมีมากขึ้น

๔.๑๐ รัฐบาลควรใช้มาตรการด้านฉลากโดยระบุความเป็นพิษที่มีผลต่อสุขภาพในสารเคมีทางการเกษตรที่อยู่ในรายการเฝ้าระวังทั้งหมด ทั้งนี้ต้องแสดงให้เห็นได้ง่ายและเห็นได้ชัดเจน โดยหากมีการละเมิดควรมีมาตรการลงโทษทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๔.๑๑ รัฐบาลควรศึกษาข้อมูลของประเทศคู่ค้า เช่น จีน สหภาพยุโรป ว่าห้ามนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดใด เพื่อไม่ส่งสินค้าทางการเกษตรที่มีสารเคมีกำจัดศัตรูพืชนั้นไปยังประเทศคู่ค้า

๔.๑๒ ควรส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบการค้าส่งในการรับซื้อสินค้าทางการเกษตรที่ปลอดสารเคมีตกค้าง ส่งเสริมจิตสำนึกของเกษตรกรในการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและคำนึงถึงการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย และควรมีระบบการตรวจสอบผลผลิตทางการเกษตรที่ปลายทาง เช่น จุดทดสอบสารเคมีตกค้างในผักผลไม้ ณ ตลาดขายส่งขนาดใหญ่

